

Munkaerő-piaci folyamatok, 2014. I–IV. negyedév

Tartalom

1. Foglalkoztatottsági helyzetkép	1
1.1. Foglalkoztatottak	1
1.2. Üres álláshelyek	3
1.3. Munkanélküliek, inaktívak, potenciális munkaerő-tartalék	4
1.4. Nyilvántartott álláskereső	5
2. Kereset, munkaerőköltség	6
2.1. Bruttó kereset	6
2.2. Nettó kereset és gyermekek utáni adókedvezmény alapjának kiterjesztése	7
2.3. Munkaerőköltség	7

1. Foglalkoztatottsági helyzetkép

1.1. Foglalkoztatottak

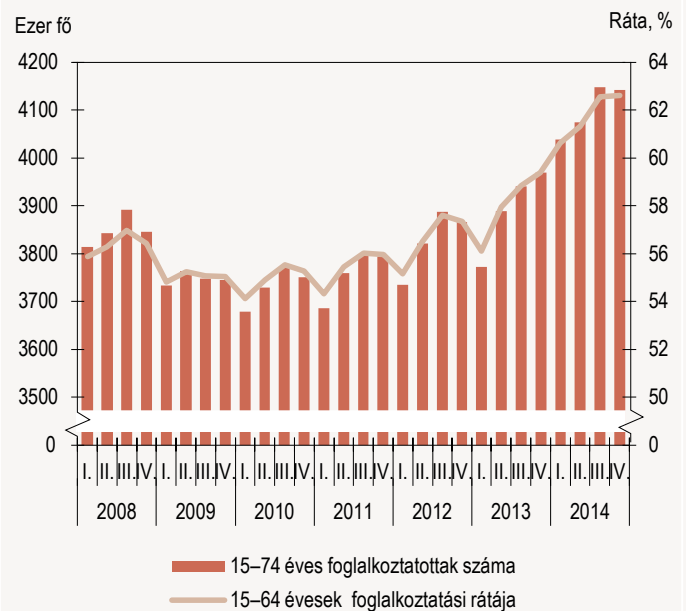
2014-ben a foglalkoztatottak átlagos létszáma meghaladta a 4,1 milliót, ami egy év alatt 208 ezer fős növekedésnek felelt meg. A foglalkoztatottak száma az első három negyedévben folyamatosan emelkedett, a IV. negyedévben pedig szinten maradt. Az év utolsó negyedévében így 104 ezerrel dolgoztak többen, mint az első negyedévben. A foglalkoztatottak abszolút száma 2013-ban lényegében elérte, 2014-ben pedig mintegy 200 ezer fővel meg is haladta a válság előtti utolsó évre (a 2007. évre) jellemző értéket. A 2014. évi 208 ezer fős növekedésből a férfiak 116,7 ezer fővel, a nők 91,3 ezer fővel részesültek. A 15–64 évesek foglalkoztatási rátája egy év alatt 3,7 százalékponttal (58,1%-ról 61,8%-ra) javult, amelyből a demográfiai folyamatok, azaz a mutató nevezőjét jelentő 15–64 éves népesség számának csökkenése 0,6 százalékpontot magyaráz. Javult a 15–24 évesek foglalkoztatottsága is, de így is csak minden negyedik fiatal minősült foglalkoztatottnak, beleértve ebbe a tanulás mellett, illetve szünidőben munkát vállalókat is.

A foglalkoztatottsági helyzetben bekövetkezett kedvező fordulat 2014-ben is részben a közfoglalkoztatás kiterjesztésének, és azon belül is elsősorban a téli közmunkaprogram beindításának köszönhető, de döntő súlya

nem ennek, hanem a piaci szereplőknek a gazdaság élénküléséből következő munkaerőigény-növekedésének volt. A jelentős regionális különbségek további növekedését a közfoglalkoztatásnak sikerült fékeznie, mivel ez a foglalkoztatási forma koncentráltan volt jelen az ország legrosszabb munkaerő-piaci adottságú térségeiben. Ennek ellenére a területi különbségek igen jelentősek. A fővároshoz hasonlóan kiemelkedően magas foglalkoztatottsági szint jellemezte Győr–Moson–Sopron megyét (67,5%, illetve 67,2%). A másik pólust Borsod-Abaúj-Zemplén, valamint Szabolcs-Szatmár-Bereg megye képviselte, ahol száz 15–64 év közötti lakosból mindössze 54, illetve 55 fő minősült foglalkoztatottnak. A munkavégzésük helyeként országhatáron kívüli települést megjelölők elmúlt éveket jellemző létszámnövekedése lényegében megállt. (2014-ben az összes foglalkoztatottnon belüli arányuk 2,4% volt.) A foglalkoztatottak létszámnövekedéséből 198 ezerrel részesült az alkalmazottak köre, de ebben az évben – hosszabb időszak óta először – némileg nőtt az egyéni vállalkozóként dolgozóké is (a változás azonban a mintavételi hiba határán belül maradt).

1. ábra

A foglalkoztatottak létszámának és a 15–64 évesek foglalkoztatási rátájának alakulása

Forrás: Munkaerő-felmérés.

1. tábla

A foglalkoztatottak száma és a korábbi évek azonos időszakához viszonyított változása

(ezer fő)

Megnevezés	Foglalkoztatottak száma			Foglalkoztatottak számának változása	
	2010	2013	2014	2014/ 2010	2014/ 2013
Összesen	3 732,4	3 892,8	4 100,8	368,5	208,1
Férfi	1 992,5	2 103,7	2 220,5	227,9	116,7
Nő	1 739,8	1 789,0	1 880,4	140,5	91,3
Közép-Magyarország	1 190,4	1 251,2	1 310,4	120,0	59,1
Közép-Dunántúl	428,4	445,8	467,7	39,3	21,9
Nyugat-Dunántúl	399,7	418,0	442,7	42,9	24,7
Dél-Dunántúl	336,9	341,6	359,3	22,5	17,8
Észak-Magyarország	394,4	408,3	433,8	39,4	25,5
Észak-Alföld	502,8	539,5	576,9	74,2	37,4
Dél-Alföld	479,9	488,4	510,0	30,2	21,7
Általános iskola 8. osztálya vagy kevesebb	426,7	411,1	460,8	34,1	49,7
Szakiskola és szakmunkásképző	1 115,7	1 132,0	1 160,9	45,2	28,9
Gimnázium	336,3	372,5	415,2	78,9	42,7
Egyéb érettségi	947,8	939,4	973,3	25,5	33,9
Főiskola	540,7	621,6	644,6	103,9	23,1
Egyetem	365,2	416,2	446,1	80,9	29,9
Alkalmazott	3 272,7	3 453,8	3 652,1	379,4	198,2
ebből: közfoglalkoztatottnak tekinti magát	75,1	131,8	175,2	100,1	43,3
Társas vállalkozás, szövetkezet tagja	140,4	159,9	160,9	20,4	1,0
Vállalkozó, önálló	306,9	265,7	274,8	-32,1	9,0
Segítő családtag	12,4	13,3	13,1	0,7	-0,2
Belföldi telephelyen dolgozik	3 682,9	3 795,3	4 001,1	318,2	205,8
Külföldi telephelyen dolgozik	49,5	97,5	99,7	50,2	2,3

Forrás: Munkaerő-felmérés.

A legfrissebb rendelkezésre álló (2014 III. negyedévére vonatkozó) EU-LFS (EU Labour Force Survey) adatok szerint Magyarország a 15–64 évesekre számított 62,6%-os foglalkoztatási rátájával a 28 uniós tagország között a 18–20. helyen állt, megelőzve ezzel nemcsak a tartósan munkaerő-piaci gondokkal küzdő dél-európai országokat, de például Írországot, Lengyelországot vagy Belgiumot is.

2. tábla

Foglalkoztatási és munkanélküliségi ráta* az Európai Unió tagországaiban, 2014. III. negyedév

(%)

Ország	Foglalkoztatási ráta						Munkanélküliségi ráta
	15–24 évesek	25–54 évesek	15–64 éves				
			férfiak	nők	együtt	változás ^{a)}	
Ausztria	55,8	85,3	78,2	68,7	73,4	0,1	5,0
Belgium	25,0	78,8	65,6	58,4	62,0	-0,3	8,7
Bulgária	23,7	76,0	65,8	59,7	62,8	1,7	10,8
Ciprus	27,2	76,2	66,8	58,8	62,6	0,8	16,1
Csehország	27,7	84,0	77,6	60,8	69,3	1,3	5,9
Dánia	55,6	82,5	76,9	70,5	73,7	0,7	6,5
Egyesült Királyság	49,6	82,2	77,3	67,2	72,2	1,4	6,1
Észtország	35,1	80,8	73,3	67,4	70,3	1,5	7,5
Finnország	45,6	81,1	70,5	69,1	69,8	-0,1	7,5
Franciaország	29,4	80,6	68,1	61,0	64,5	-0,1	9,4
Görögország	14,4	63,3	58,8	41,8	50,2	1,1	25,6
Hollandia	62,3	82,0	79,1	69,3	74,2	-0,2	6,4
Horvátország	21,3	73,8	61,2	52,5	56,9	3,2	15,7
Írország	30,9	72,5	67,6	57,0	62,2	1,1	11,3
Lengyelország	26,3	79,3	69,4	55,6	62,5	1,8	8,2
Lettország	33,0	78,3	68,9	63,9	66,3	0,3	10,6
Litvánia	30,0	82,1	68,5	66,1	67,2	2,7	9,1
Luxemburg	16,6	83,4	72,5	59,3	66,0	0,0	6,4
Magyarország	23,8	80,1	68,9	56,4	62,6	3,7	7,4
Málta	48,4	76,4	75,5	51,1	63,5	2,1	5,9
Németország	46,4	83,8	78,6	69,7	74,2	0,4	4,8
Olaszország	16,8	67,7	65,4	46,7	56,0	0,4	11,8
Portugália	24,7	77,8	66,9	60,1	63,4	2,2	13,3
Románia	25,0	78,4	70,2	54,9	62,6	1,6	6,5
Spanyolország	17,6	67,9	61,7	51,2	56,5	1,3	23,7
Svédország	48,6	86,1	78,0	74,9	76,5	0,7	7,2
Szlovákia	22,1	76,9	68,3	54,3	61,3	1,3	12,9
Szlovénia	29,6	82,2	68,4	60,5	64,6	0,1	9,3
EU-28	33,9	77,8	71,0	60,0	65,5	1,0	9,7

* A 15–74 évesekre számolva.

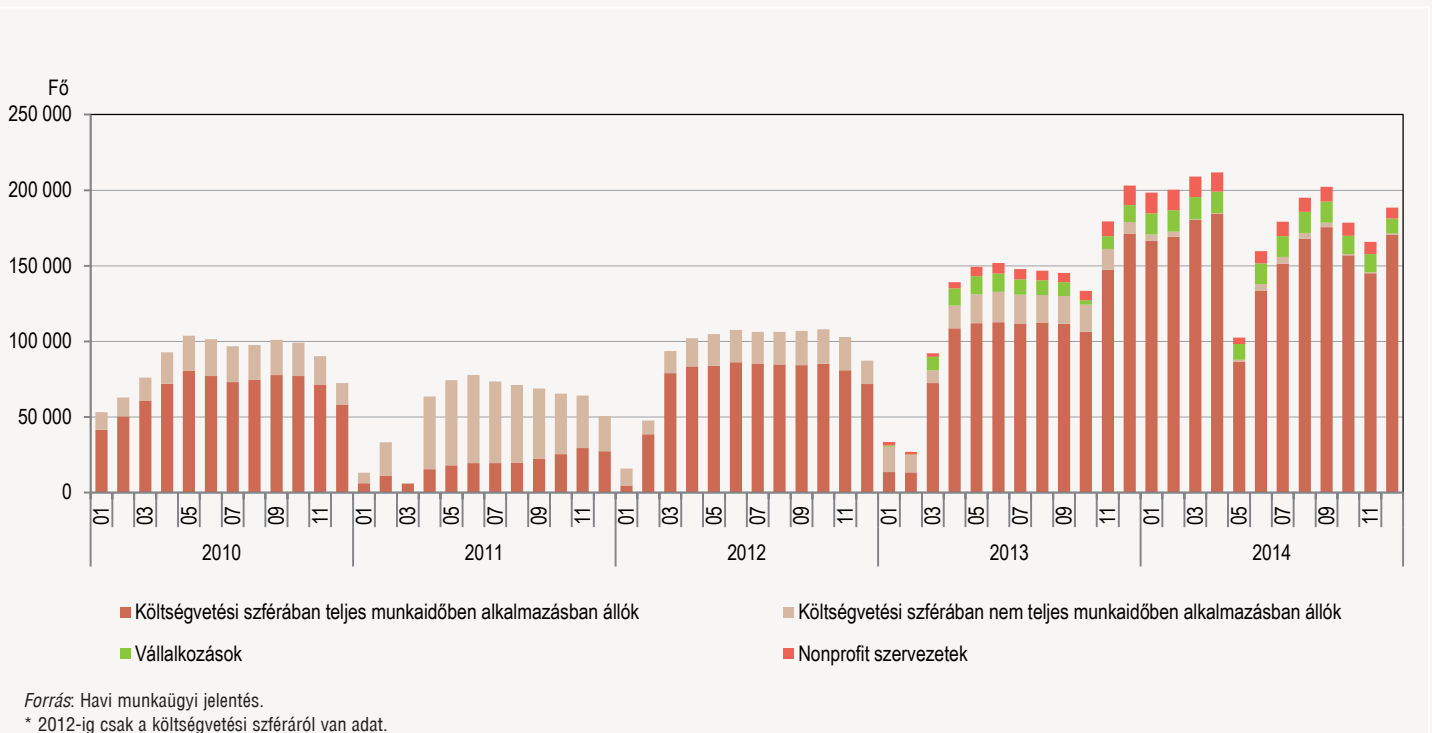
^{a)} 2014. III. / 2013. III. negyedév (százalékpont).

Forrás: Eurostat.

Az előző év azonos időszakához viszonyított 3,7 százalékpontos javulás akkor is kiemelkedőnek számít, ha az részben a demográfiai folyamatok alakulásával magyarázható. Az uniós átlagához viszonyított – egyre csökkenő –

2. ábra

A közfoglalkoztatottak létszámának havonkénti alakulása*

hátrány a foglalkoztatottak korstruktúrájának két szélén keletkezik, hiszen a legjobb munkavállalási korúnak tekintett 25–54 évesek foglalkoztatási rátája több mint 2 százalékponttal magasabb volt a megfelelő uniós értéknél.

Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál 2014-ben 1867,2 ezren, 2,6%-kal, közel 50 ezer fővel dolgoztak többen, mint 2013-ban. (A változásból a közfoglalkoztatottak jelenlegi 13 ezres létszámának növekedése 0,2 százalékpontot magyarázott.) A közel 700 ezer alkalmazásban állóval a legnagyobb foglalkoztatónak minősülő ipar létszámnövekedése összességében átlagos volt, de az egyes alágazatok létszámdinamikája jelentősen különbözött. Kiemelkedő ütemben, közel 10%-kal nőtt az alkalmazásban állók létszáma a járműgyártás alágazatban, miközben üzembezárás, termelési vertikum áthelyezés következtében 13,9%-kal csökkent a számítógép, elektronikai, optikai termékek gyártásáé. A nemzetgazdasági ágak közül a közel 160 ezer főt foglalkoztató adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység gazdálkodó szervezeteinél volt a legnagyobb (9,5%-os) létszámnövekedés, és általában is létszámbővülés jellemezte a szolgáltatási területeket. Az ipar után a második legnagyobb foglalkoztatónak minősülő kereskedelem és járműjavítás nemzetgazdasági ágban csak néhány ezer fős (1,1%-os) volt a növekedés, és elmaradt az átlagostól az építőiparra jellemző létszám-növekedési ütem is.

A költségvetési szférában a nem közfoglalkoztatottként dolgozók létszáma 3,5%-kal, 695 ezerre, a foglalkoztatási szempontból jelentősebb nonprofit szervezeti köré 3,1%-kal, 92 ezerre nőtt 2014-ben.

Közfoglalkoztatás keretében havonta átlagosan mintegy 182,6 ezren jutottak munkához, 41,5%-kal többen, mint 2013-ban. Az év első négy hónapjában a képzéssel kombinált speciális (ún. téli) közmunkaprogram tartotta az erre az időszakra jellemzőhöz képest szokatlanul magas szinten, 200 ezer felett a létszámot. Ennek befejeződésével májusban 100 ezer körülire esett vissza a közfoglalkoztatottak száma, majd az új programok beindításával havi 170–200 ezer körüli szinten stabilizálódott. A közfoglalkoztatás

fő terepe a költségvetési szféra, ahol havonta átlagosan 160 ezer ember dolgozott ebben a formában. A fennmaradó létszám közel egyenlően oszlik meg a versenyszféra (jellemzően többségi állami tulajdonú), illetve a nonprofit szféra szervezetei között. A létszámnövekedést meghaladón nőtt 2014-ben a közfoglalkoztatottak által teljesített munkaórák száma, mivel körükben 2013-ban még közel havi 20 ezer főt foglalkoztatottak nem teljes munkaidőben, és 2014-ben már nem jellemző a nem teljes munkaidős foglalkoztatásuk.

A közfoglalkoztatottak közül csak kevesen töltenek be kvalifikációt igénylő (és így a magasabb garantált közfoglalkoztatási bérrel díjazott) munkakört, legalábbis erre utal, hogy a 78 100 forintos bruttó kereseti átlag mindössze 800 forinttal múlta felül a közfoglalkoztatási minimálbért.

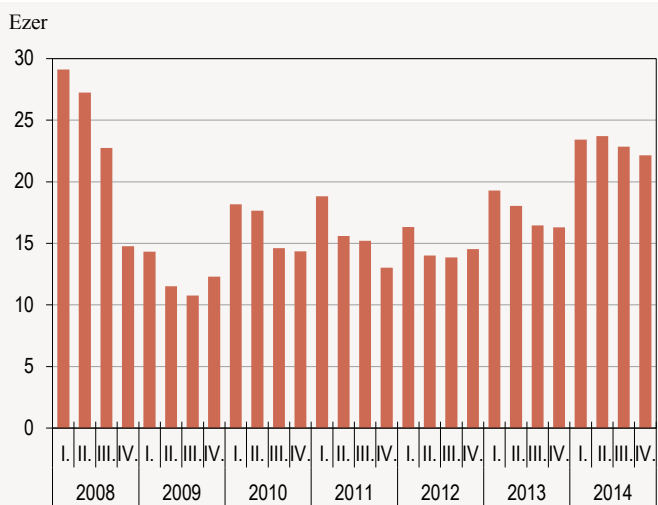
1.2. Üres álláshelyek

A konjunkturális helyzet javulását a betöltésre váró álláshelyek számának alakulása is jelzi. A nemzetgazdaság megfigyelt szegmensében az üres álláshelyek aránya 2014-ben 1,3% volt. A versenyszférában átlagosan 23 ezer álláshely volt üres, 31%-kal több, mint az előző évben, megközelítve ezzel a válság előtti nagyságrendet. Az átlagosnál magasabb volt az üres álláshelyek aránya a közép-magyarországi, valamint a közép- és nyugat-dunántúli régiókban, a többi régióban viszont elmaradt attól. Arányaiban a legkevesebb üres álláshely 2014-ben a dél-alföldi régióban volt (0,9%). A nemzetgazdasági ágak közül a humán-egészségügyi és szociális ellátás, illetve az információ, kommunikáció területén keresik a foglalkoztatottak számára a legtöbb munkavállalót, itt száz foglalkoztatottra több mint 2 üres álláshely jutott.

2014 III. negyedévében – ami a legfrissebb publikált adat – az unióban az üres álláshelyek aránya 1,6% volt, Magyarország 1,4%-os arányával, Csehországgal és Hollandiával együtt sorrendben a hatodik helyen állt.

Az üres álláshelyek számának alakulása a versenyszférában

3. ábra

1.3. Munkanélküliek, inaktívak, potenciális munkaerő-tartalék

A foglalkoztatási helyzet javulása 2014-ben már a munkanélküliek létszámában is jelentős csökkenést eredményezett. 2014-ben éves átlagban 343,3 ezren voltak a keresőtevékenységet nem folytató, aktívan munkát kereső és azt elvállalni tudók, és számuk az év utolsó negyedévére 318,5 ezerre, a hozzátartozó munkanélküliségi ráta pedig 7,1%-ra mérséklődött. A munkanélküliségi rátában egy év alatt bekövetkezett (10,2%-ról 7,7%-ra történő) 2,5 százalékpontos javulás eredményeként Magyarország újra az unió átlagánál kedvezőbb munkanélküliségi helyzetű tagországainak csoportjába tartozik.

2013 II. negyedéve óta a nők munkanélküliségi rátája, ha nem is jelentősen, de újra meghaladja a férfiakra jellemzőt (2014-ben a férfiak munkanélküliségi rátája 7,6, a nőké 7,9% volt).

A munkanélküliségből a közmunka irányába történő kilépés intézményesítésének egyik hozadéka, hogy megtörve a munkanélküliségi időszakot, javítja az egyén foglalkoztathatóságát. Ennek ellenére a tartós munkanélküliség problémája változatlanul fennáll, a magukat munkanélkülinek valló férfiak 50,4, a nők 48,5%-a egy évnél hosszabb időtartamot jelölt meg a

munkakeresésnél. (Nem tudni azonban, hogy a közfoglalkoztatotként eltöltött időt a kérdezettek egy része nem számítja-e bele a munkanélküliség, illetve álláskeresés időszakába.) A munkanélküli státusból történő kilépés nehézsége szoros kapcsolatban áll a kedvezőtlen állományjellemzőkkel. 2014-ben 5 munkanélküliből egy még soha sem dolgozott, így semmilyen munkatapasztalattal nem rendelkezett, további közel egyharmaduk pedig szakképzettséget nem igénylő foglalkozást folytatott munkanélkülivé válása előtt. A betöltött munkakörrel szorosan összefügg az, hogy a munkanélküliek háromtizede csak alapfokú tanulmányokat folytatott, további mintegy 10%-uk pedig szakképzettséget nem adó középfokú tanintézménybe (gimnáziumba) járt.

3. tábla

A fontosabb munkanélküli mutatók alakulása

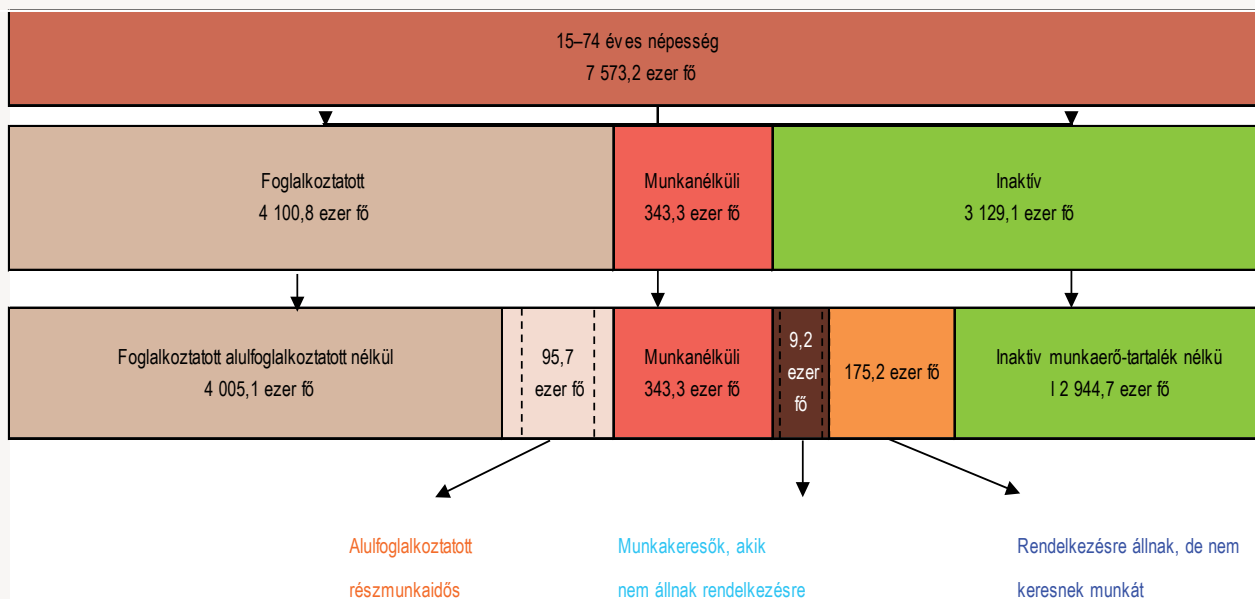
Időszak	Munkanélküliek száma, ezer fő			Munkanélküliségi ráta, %				
	férfi	nő	együtt	férfi	nő	együtt	15–24 évesek	
2012.	I.	280,5	226,0	506,5	12,3	11,5	11,9	28,4
	II.	266,3	206,0	472,2	11,5	10,4	11,0	28,2
	III.	250,5	204,0	454,5	10,8	10,1	10,5	29,1
	IV.	251,0	208,4	459,5	10,8	10,4	10,6	27,2
2013.	I.	282,4	213,0	495,4	12,3	10,8	11,6	29,8
	II.	235,7	204,9	440,7	10,1	10,3	10,2	25,7
	III.	228,6	200,9	429,6	9,6	10,1	9,8	26,8
	IV.	210,3	188,3	398,5	8,9	9,4	9,1	24,1
2014.	I.	192,0	172,1	364,1	8,1	8,5	8,3	21,0
	II.	191,5	167,8	359,3	8,0	8,2	8,1	20,7
	III.	172,5	159,0	331,5	7,1	7,7	7,4	21,6
	IV.	171,0	147,5	318,5	7,1	7,2	7,1	18,3

Forrás: Munkaerő-felmérés.

Nem annyira a közmunka, mint inkább az első álláshoz jutást segíteni hivatott intézkedéscsomag eredményeként a fiatalok (15–24 évesek) munkanélküliségi mutatói az átlagnál kedvezőbben alakultak. A 2014. évi 20,4%-os ifjúsági munkanélküliségi ráta 6,2 százalékponttal alacsonyabb volt a 2013. évinél.

Potenciális munkaerő-tartalék, 2014

4. ábra

Forrás: Munkaerő-felmérés.

a) Tartalmazza a közfoglalkoztatást kiegészítő átmeneti képzésben részt vevőket.

A területi különbségek a munkanélküliség esetében is igen markánsak. Míg 2014-ben Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 13,6% volt a munkanélküliségi ráta, Győr-Moson-Sopron megye 3,0%-os értéke az ún. illeszkedési munkanélküliségi ráta (4–5%-os) szintjét sem érte el, de ennél alig valamivel magasabb (3,6%-os) volt Vas megye munkanélkülisége is.

Az ún. potenciális munkaerő-tartalékként definiált uniós kategóriába 2014-ben éves átlagban 623,4 ezren tartoztak, ebből közel 96 ezer fő olyan nem teljes munkaidőben foglalkoztatott volt, aki szeretett volna teljes munkaidősként dolgozni, míg 175 ezren az aktív keresés hiánya miatt nem minősülhettek munkanélkülinek.

A 15–64 évesek közül 2014-ben 2175 ezren voltak inaktívok, ami 7,3%-os csökkenést jelent az előző évhez képest. Ha eltérő mértékben is, de lényegében valamennyi inaktív kategóriára a csökkenő tendencia volt jellemző. A legnagyobb csoport, a nyugdíjasok, járadékosok számát döntően a nyugdíjkorhatár változása, a tanulókét a demográfiai ok mellett a kötelező közoktatási részvétel korhatárának leszállítása alakította, míg a gyermekgondozási ellátást igénybe vevőknél vélhetően a munkaerő-piaci visszatérést ösztönző intézkedések hatása játszott a főszerepet. A pénzbeli munkanélküli-ellátás igénybevételének korlátozása miatt drasztikusan csökkent az ellátás mellett inaktívnak minősülők száma, a közmunkaprogramok kiterjesztése, illetve a gazdasági élénkülés pedig mind több ún. egyéb inaktívnak segít a munkaerőpiacra lépésben.

4. tábla

A 15–64 éves inaktív munkaerő-piaci távollétük oka szerint, 2014

Megnevezés	2014			2014/2013		
	férfi	nő	együtt	férfi	nő	együtt
	ezer fő			%		
Nyugdíjas, járadékos	358,2	512,1	870,4	91,6	94,3	93,2
Gyermekgondozási ellátásban részesülő	3,0	234,8	237,8	77,8	93,2	92,9
Munkanélküliként, ellátásban részesülő	37,5	34,7	72,1	78,3	82,4	80,2
Tanuló	352,7	348,8	701,5	93,8	96,3	95,0
Ápolási díjban, árvaellátásban részesülő	13,9	30,1	44,0	101,7	97,7	98,9
Egyéb inaktív	97,3	152,0	249,3	83,8	90,6	87,8
15–64 éves inaktív összesen	862,6	1312,6	2175,1	90,9	93,9	92,7

Forrás: Munkaerő-felmérés.

1.4. Nyilvántartott álláskereső

Az állami munkaügyi szolgálatnál álláskeresőként regisztráltak száma – a gazdálkodó szervezetek növekvő munkaerő-felvevő képessége, a jelentős volumenű és a korábbi ciklikusságtól mentes közfoglalkoztatás, valamint a pénzbeli ellátásokra való jogosultság korlátozásának következtében – 2014-ben éves átlagban 422 ezer főre mérséklődött, amely több mint 100 ezer fővel alatta maradt a 2013. évi létszámnak. A pályakezdő álláskeresők száma az összes álláskeresőkével közel azonos mértékben csökkent. Esetükben a javuláshoz a fentiek mellett hozzájárultak az alkalmazásukhoz kapcsolódó munkáltatói kedvezmények, illetve a fiatalokra szabott vállalkozóvá válást támogató programok is. A fiatal álláskeresőkön belül a legrosszabb helyzetben az a kb. 20 ezer pályakezdő van, akik semmilyen szakirányú képzettséggel sem rendelkeznek. Az ő elhelyezkedési esélyeiken még az alkalmazásukhoz fűződő kedvezmények sem sokat javítanak, így gyakran egyetlen lehetőségként számukra a közmunka marad.

5. tábla

A nyilvántartott álláskereső főbb adatai és a rendelkezésre álló álláshelyek száma

Időszak	Nyilvántartott álláskereső	Ebből:				Rendelkezésre álló álláshely, db
		pályakezdő	álláskeresői járadékban, segélyben	rendszeres szociális ellátásban	ellátatlan	
fő						

2013.

január	648 451	73 772	87 026	220 836	340 589	47 405
február	676 516	77 451	84 544	243 150	348 822	43 866
március	620 126	73 924	65 179	230 077	324 870	167 712
április	551 990	65 672	57 512	200 699	293 779	121 338
május	515 074	59 618	54 140	187 247	273 687	82 558
június	497 001	60 721	52 994	177 379	266 628	80 013
július	497 182	66 905	55 259	172 970	268 953	88 675
augusztus	491 875	67 503	54 910	171 214	265 751	83 180
szeptember	484 089	68 202	52 433	167 137	264 519	88 188
október	488 594	66 716	55 258	169 317	264 019	84 059
november	446 310	59 520	56 307	144 171	245 832	212 349
december	414 273	52 297	58 495	128 291	227 487	174 093

2013. éves átlag 527 624 66 025 61 171 184 374 282 079 106 120

2014.

január	437 153	53 349	63 034	132 437	241 682	122 157
február	443 558	55 541	64 849	138 059	240 650	95 972
március	431 474	55 270	59 704	136 229	235 541	138 787
április	413 739	52 825	56 230	130 939	226 570	110 106
május	514 356	62 431	64 129	158 782	291 445	191 018
június	438 571	56 049	60 068	138 783	239 720	185 254
július	414 153	56 528	55 244	132 292	226 617	152 903
augusztus	401 534	55 267	55 399	127 485	218 650	188 811
szeptember	380 242	53 288	53 353	118 453	208 436	162 546
október	395 229	52 443	55 259	123 449	216 524	152 090
november	408 295	53 525	57 429	129 639	221 227	125 709
december	391 040	48 716	60 488	122 138	208 414	144 234

2014. éves átlag 422 445 54 603 58 766 132 390 231 290 147 466

Változás

(2014/2013, %)^{a)} 80,1 82,7 96,1 71,8 82,0 139,0

^{a)} 2014 október–decemberében a járadékban részesültek száma helyett a jogosultaké szerepel. Forrás: NMH regiszter (www.afsz.hu-statisztika).

Biztosítási alapon járó álláskeresői juttatásban átlagosan havi 59 ezer fő részesült, közel egyharmaduk a nyugdíj előtt állók speciális juttatását kapta. Mivel az álláskeresői járadék juttatási ideje – a korábbi rendszer szerint megállapított ellátások kifizése miatt – már 2013-ban is jellemzően 3 hónap volt, az ebben az ellátási formában részesülők száma lényegében stabilizálódott. 2014-ben közel 30%-kal kevesebb regisztrált álláskereső részesült rendszeres szociális ellátásban szoros összefüggésben azzal a kormányzati

szándékkal, hogy az alacsony összegű segély helyét fokozatosan az ennél érdemben magasabb jövedelmet eredményező közfoglalkoztatás vegye át. A regisztrált álláskeresők közül éves átlagban 231 ezren semmilyen pénzbeli ellátásban nem részesültek, és további 132 ezren a szociális ellátás keretében csak a havi 22 800 forint összegű foglalkoztatást helyettesítő támogatást kapták. (Az ebben részesülők azonban jellemzően az év egy részében közfoglalkoztatottként munkához és így magasabb jövedelemhez jutottak.) A munkaügyi szervezethez bejelentett üres álláshelyek döntő többségét támogatott formában (azaz közfoglalkoztatottakkal) kívánták betölteni meghirdetőik, így a közfoglalkoztatás kiterjesztése a betöltetlen álláshelyek számának alakulásában is tükröződik.

2. Kereset, munkaerőköltség

2.1. Bruttó kereset

2014-ben a 2823 ezer főt foglalkoztató (a legalább 5 fős vállalkozásokat, a költségvetési intézményeket és a kiemelt nonprofit szervezeteket magába foglaló) megfigyelési körben a keresetek 3,0%-kal meghaladták az előző évit, ami 237,7 ezer forintos bruttó kereseti átlagot jelentett. A közfoglalkoztatottak nélkül számolt kereset növekedési üteme 4,9%, a bruttó keresetek átlaga 250 ezer forint volt. 2014-ben a nominális keresetek alakulására csak két kisebb súlyú kormányzati intézkedés, a minimálbérre vonatkozó éves megállapodás, illetve a szociális területen dolgozók bérrendezése hatott, de a növekedés ütemét emellett a 2013. szeptemberi pedagógus bérrendezés áthúzó hatása is befolyásolta. A kötelező bérminimumok a közfoglalkoztatottak nélkül számolt átlagkeresetnél kevésbé – 98 000 forintról 101 500 forintra, illetve 114 000 forintról 118 000 forintra – emelkedtek, ami miatt a gazdaság alacsony kereseti átlag jellemezte szegmenseiben dolgozók lemaradása némileg tovább nőtt.

A versenyszférában a közfoglalkoztatott nélkül számolt 254,1 ezer forintos bruttó kereseten belül tovább nőtt a nem rendszeres kereseti elemek (prémium, jutalom) súlya, mely a szellemi állománycsoportba tartozóknál már a teljes kereset közel 10%-át jelentette. Kiugróan magas volt a nem rendszeres kifizetések összege a pénzügyi, biztosítási tevékenység nemzetgazdasági ágban, illetve a feldolgozóipar egyes alágazataiban (kocszgyártás, kőolaj-feldolgozás; vegyi anyag, termékgyártás).

A költségvetési szféra keresetalakulási ütemét (és a keresetek színvonalát) igen jelentősen befolyásolja a közfoglalkoztatás. Mivel 2014-ben a közfoglalkoztatottak átlagos létszáma itt közel 40%-kal nőtt, a közfoglalkoztatottak nélkül számolt keresetnövekedési ütem 4,7 százalékponttal, a bruttó nominál átlagkereset pedig mintegy 31 ezer forintra haladta meg a teljes költségvetési szektorra jellemzőt.

A nem rendszeres kereseti elemek súlya a költségvetési szférában jóval kisebb, mint a versenyszférában, mivel a teljesítmények „extra” honorálására (jutalom kifizetésre) évek óta alig, vagy csak speciális teljesítményhez kötötten (pl. adóbeszedés) van forrás. 2014-ben átlagosan havi 11,6 ezer forintot kaptak ilyen jogcímen a költségvetési szférában nem közfoglalkoztatottként dolgozók. A kifizetések döntő részére az év utolsó hónapjaiban és néhány intézményre korlátozottan került sor. 2014-ben a versenyszféra és a költségvetési területek közötti kereseti rés tovább szélesedett.

A foglalkoztatás súlyából következően a nemzetgazdasági szintű bruttó keresetek alakulására az előbbi két szféránál jóval kisebb hatást gyakoroló nonprofit szervezeti kör bruttó kereseti átlaga 233,4 ezer forintra felelt meg közfoglalkoztatottak nélkül, illetve 212,6 ezer forintra azokkal együttesen számolva. Az előbbi adathoz 6,7, utóbbihoz 1,4%-os növekedési ütem társult.

A költségvetési intézményeknél, illetve bizonyos feladatokat ellátó nonprofit szervezeteknél dolgozók közül a keresetbe nem számító kompenzációban részesülhetnek azok, akiknek nettó keresete a 2011. évtől érvényes jövedelmi

6. tábla

A teljes és a rendszeres bruttó átlagkereset alakulása, 2014

Állománycsoport	Nemzetgazdaság összesen		Ebből:					
			versenyszféra		költségvetés együtt		költségvetés közfoglalkoztatottak nélkül	
	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres
Forint/fő/hó								
Fizikai	162 348	155 553	174 180	165 839	124 035	122 445	135 635	130 545
Szellemi	322 052	295 742	378 798	341 162	257 427	243 732	271 702	258 990
Együtt	237 736	221 729	252 710	233 126	209 707	200 342	212 606	203 205
Előző év azonos időszaka=100,0								
Fizikai	101,8	101,6	104,0	103,8	96,2	96,3	100,9	99,7
Szellemi	104,7	104,4	104,9	104,3	105,2	105,2	107,2	106,4
Együtt	103,0	102,8	104,3	103,8	101,2	101,3	101,4	100,5
Ebből: közfoglalkoztatottak nélkül								
Forint/fő/hó								
Fizikai	174 385	166 647	175 405	166 961	169 704	166 637	159 708	152693
Szellemi	325 080	298 421	378 999	341 336	262 080	247 997	274 890	261953
Együtt	249 954	232 729	254 104	234 365	241 212	229 618	233 439	222 634
Előző év=100,0								
Fizikai	104,3	104,1	104,3	104,0	104,0	104,0	109,9	108,2
Szellemi	105,2	104,8	105,0	104,3	106,1	106,1	107,7	106,9
Együtt	104,9	104,6	104,5	104,0	105,9	105,9	106,7	105,7

Forrás: Havi munkaügyi jelentés.

adószabályok következtében csökkent. A szféra dolgozóinak különböző csoportjait érintő kereset korrekciós intézkedések eredményeként az érintettek száma folyamatosan csökken, de még 2014-ben is közel 217 ezren kaptak ilyen jogcímen átlagosan havi 9700 forint (és a nonprofit körben 9400 forint) összegű kereseten kívüli juttatást.

2.2. Nettó kereset és gyermekek utáni adókedvezmény alapjainak kiterjesztése

2014-ben sem a munkavállalókat terhelő járulékkulcsok, sem a személyi-jövedelemadó-sávok nem változtak, így a nettó kereset növekedési üteme megegyezett a bruttó keresetével. Közfoglalkoztatottak nélkül számolva a nemzetgazdasági szintű nettó kereseti átlag 163,7 ezer forintnak, azokkal együttesen pedig 155,7 ezer forintnak felelt meg. A versenyszférában nem közfoglalkoztatás keretében dolgozók 166,4 ezer forintot, a költségvetési szférában 158 ezer forintot kaptak kézhez. A fogyasztói árak 0,2%-os csökkenése mellett a keresetek vásárlóereje 3,2%-kal (a közfoglalkoztatottak nélkül számolva 5,1%-kal) haladta meg az előző évit.

A családi adókedvezményt 2014-től már a munkavállalói nyugdíj- és egészségbiztosítási járulék terhére is igénybe lehet venni, mely intézkedésnek – a háztartások demográfiai és jövedelmi adatait is felhasználó mikroszimulációs modell eredménye szerint – a legalább három gyermeket nevelő keresőknél volt igazán érdemi hatása. A három- és többgyermekes munkavállalók így átlagosan 50 ezer forinttal magasabb nettó keresettel gazdálkodhattak, mint a gyermektelenek.

7. tábla

A családi kedvezmény figyelembevételével számított nettó és reálkereset alakulása, 2014

Eltartott gyermekek száma	Számított nettó kereset, forint/fő/hó	Nettó kereset	Reálkereset ^{a)}	Az alkalmazásban állók létszám-megoszlása, %
		változása, %		
		2013. évhez viszonyított változása, %		
0 gyermek	152 538	3,3	3,5	48,6
1 gyermek	159 445	2,7	2,9	25,5
2 gyermek	178 694	2,7	2,9	20,0
3 vagy több gyermek	202 006	14,9	15,1	6,0
Nemzetgazdaság összesen	162 485	3,8	4,0	100,0

a) A 2014. évi 99,8%-os fogyasztóiár-indexszel számolva.

Forrás: A havi munkaügyi jelentés és a HKÉF adatait felhasználó mikroszimulációs modell.

2.3. Munkaerőköltség

2014 IV. negyedévében az élők munkája egy órára vetített költsége 2,9%-kal haladta meg az előző év azonos időszakát, ezen belül a munkajövedelem indexe, döntően az év utolsó negyedévére összpontosuló nem rendszeres kifizetések volumennövekedésével összefüggésben, jelentősen meghaladta a szociális költségeket.

8. tábla

Munkaerőköltség-index alakulása főbb összetevők szerint, 2014. IV. negyedév (2013. IV. negyedév = 100,0%)

Nemzetgazdasági ág	Munkajövedelem	Szociális költség	Munkaerőköltség
Ipar (B-E)	102,8	100,8	102,4
Építőipar (F)	104,5	104,4	104,5
Kereskedelem, szállítás és raktározás, vendéglátás, információ és kommunikáció, pénzügyi szolgáltatás, ingatlanügyletek, üzleti szolgáltatások (G-N)	102,9	101,7	102,7
Ipar, építőipar és szolgáltatások (közfoglalkoztatások nélkül) (B-N)	103,0	101,4	102,6
Közszolgáltatás (O-S)	104,0	102,5	103,7
Nemzetgazdaság összesen, mezőgazdaság nélkül (B-S)	103,3	101,7	102,9

Forrás: Havi munkaügyi jelentésen alapuló továbbvezetés.

További információk, adatok (linkek):

[Módszertan \(foglalkoztatás, munkanélküliség\)](#)

[Módszertan \(nyilvántartott állás keresők módszertana\)](#)

[Módszertan \(intézményi munkaügyi adatgyűjtési rendszer módszertana\)](#)

[Adminisztratív munkanélküliségi adatok módszertana](#)

[Táblák \(STADAT\)](#)

[Táblák](#)

www.ksh.hu

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

Információs szolgálat
Telefon: (+36-1) 345-6789